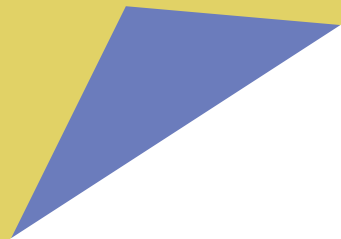


Om je meer inzicht te geven in de ontwikkeling van deze tentoonstelling, delen we een gesprek tussen de kunstenaar en een correspondent. De gesprekspartner was niet bekend met het werk van de kunstenaar en is - net als jij - middels deze dialoog achter de veelal onzichtbare keuzes gekomen die plaatsvonden bij de totstandkoming van dit project, maar ook in het werkproces van de kunstenaar in het algemeen.

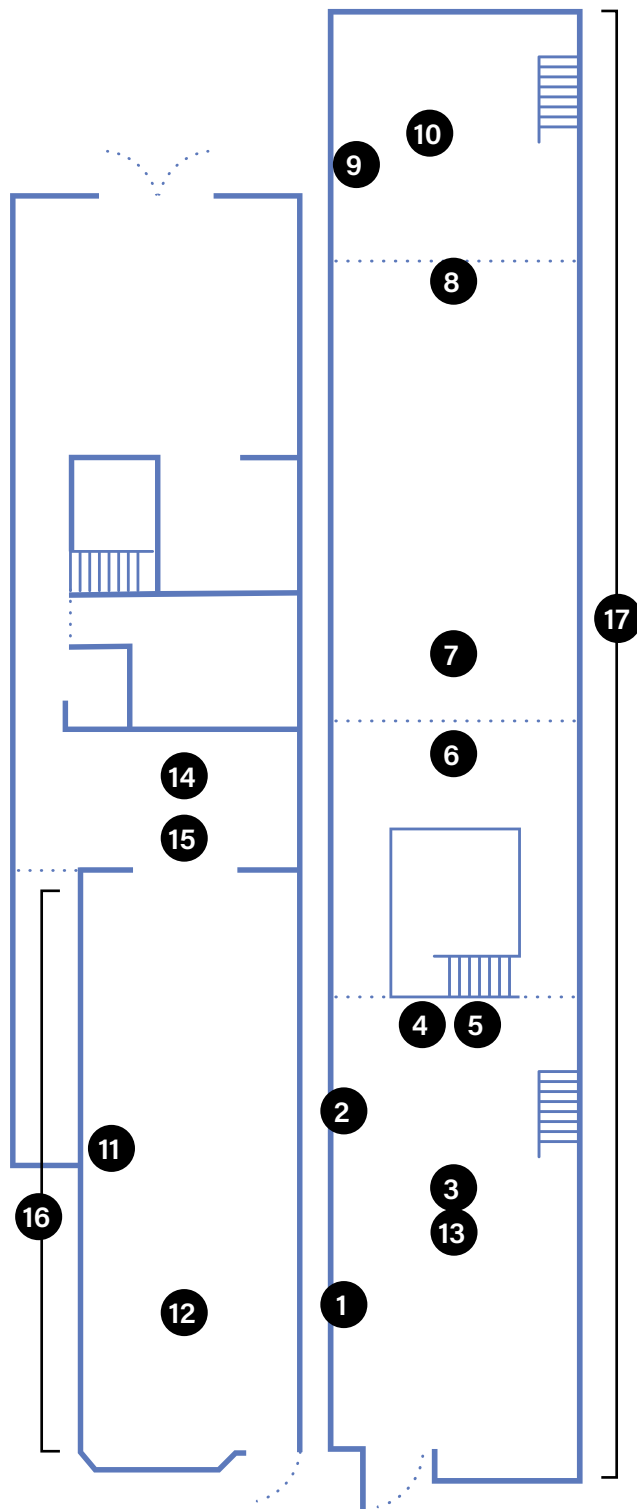
Fiona Lutjenhuis in gesprek met **Peter Forshaw** Als onderdeel van de tentoonstelling **ANKHMANIA**

1646.nl

1646



- 1 **Homesick, Window One**
kleurpotlood, grafiet, katoenpapier,
lijst van hout gelamineerd
aluminium
- 2 **Homesick, Window Two**
kleurpotlood, grafiet, katoenpapier,
lijst van hout gelamineerd
aluminium
- 3 **Family Trip**
beschilderd houten bed,
zandsculptuur
- 4 **The Watchers**
gebeitelde houten poppen,
gepigmenteerde caseïne,
beschilderde plank
- 5 **Bench**
houten bank, 3D-geprinte tanden,
slaapliedje
- 6 **I Flourish Into Chaos**
kersenhouten schermen (geolied
met etherische olie van Sint-Jans-
kruid), gepigmenteerde caseïne
- 7 **Braid Curtain**
gordijn van volkoren tarwe- en
speltbloem broden, eetbare verf
- 8 **Rotatable Doors**
beschilderde panelen
- 9 **Pikachuu**
kleurpotlood, grafiet, katoenpapier,
lijst van hout gelamineerd
aluminium
- 10 **Her Hair In The Wind**
compilatie van gevonden/
gemaakte windgongen
- 11 **Hair Formations**
kleurpotlood, grafiet, katoenpapier,
lijst van hout gelamineerd
aluminium
- 12 **Summer Sadness**
notenhouten scherm, gepigmen-
teerde caseïne, gebakken brood
- 13 **Agnus Deities**
opgezet dier
- 14 **Agnus Dei**
houten drieluik, gepigmenteerde
caseïne (Collectie Museum
Helmond)
- 15 **Creepy Crops**
houten paneel,
gepigmenteerde caseïne
(tafel of schilderij)
- 16 **Hair Formations**
gepigmenteerde caseïne
- 17 **I Flourish Within Chaos**
gepigmenteerde caseïne



Fiona Lutjenhuis

in gesprek met Peter Forshaw

Als onderdeel van de tentoonstelling **ANKHMANIA**

Kijk op onze website voor meer informatie over deze
tentoonstelling en andere projecten, of scan de qr-code:



1646.nl

Fiona Lutjenhuis

Fiona Lutjenhuis (Zevenaar, 1991) woont en werkt in Amsterdam. Zij studeerde aan ArtEZ University of the Arts, Arnhem (2010-2014) en sinds 2022 is zij resident aan de Rijksakademie in Amsterdam.

Fiona Lutjenhuis maakt illustraties, publicaties, schilderijen en animaties waarin zij de religieuze heritage van haar jeugd zichtbaar maakt: van installaties naar kunstenaarsboeken en van werk in opdracht naar zelf geïnitieerde projecten.

Haar speculatieve beeldtaal past perfect in het hedendaagse discours over een postpositivistische samenleving. In elk beeld kunnen we de humor en moed voelen om in werelden zonder bolwerken te duiken. In zekere zin zou je kunnen zeggen dat ze op ons voorloopt in het intiem zijn met bovennatuurlijke overtuigingen en ook alledaagse kennis.

Heel veel dank aan de mensen die hebben geholpen bij het opbouwen van de tentoonstelling. Van schilderen, creëren, koken, het kneden van deeg, het geven van advies tot het bouwen van zandkastelen.

Assistenten: Bas de Boer, Jerry Celie, Maud Dekkers, Dagmar Lutjenhuis & Ragna Lutjenhuis

Stagiaires 1646: Yuzuki Aizawa & Leanne Ghesquiere

Vrijwilligers: Berru Cihan, Yeraz Kortun, Vera Morge, Haeun Na, Sibel Omer, Margaret Petersen, Mariana Silva & Martin Stamboeliev

Peter Forshaw

Peter J. Forshaw is gepromoveerd in Intellectuele Geschiedenis en is universitair hoofddocent Westerse esoterie in de vroegmoderne tijd bij het centrum voor Geschiedenis van de Hermetische filosofie aan de Universiteit van Amsterdam. Hij was hoofdredacteur van *Aries: Journal for the Study of Western Esotericism* voor 10 jaar (2010-2020), heeft verschillende boeken geredigeerd, waaronder *Lux in Tenebris: The Visual and the Symbolic in Western Esotericism* (2016), en is auteur van *Occult: Decoding the Visual Culture of Mysticism, Magic & Divination* (2024) en een vierdelige monografie, *The Mage's Images: Heinrich Khunrath in his Oratory and Laboratory* (verschijnt binnenkort, 2024/2025).

8 oktober 2024

Beste Peter Forshaw,

Leuk je digitaal te ontmoeten. Mijn naam is Fiona Lutjenhuis. Zoals je misschien al gehoord hebt ben ik kunstenaar.

Ik was verrast te horen dat er hier in Amsterdam een studie over religie is. Zo dichtbij en toch onbekend voor mij.

Voordat ik je meer vraag over de opleiding religiestudies, wil ik je eigenlijk het volgende vragen: ben je religieus? Zo ja, hoe is religie in je leven gekomen?

Ik hoor graag van je.

Hartelijks,

Fiona

9 oktober 2024

Beste Fiona,

Bedankt voor de uitnodiging. Ik had (en heb) vreselijke publicatiedeadlines en was de afgelopen twee weken ziek. De geneugten van een neurotische workaholic.

Ben je verbaasd dat er een universitaire studie godsdienstwetenschappen is? Het zou me verbazen als dat niet zo was. Ik denk dat je zowel aan de UvA als aan de VU vakken kunt vinden. Maar om eerlijk te zijn zit ik per toeval bij de afdeling Religiewetenschappen omdat het centrum waar ik werk, Geschiedenis van de Hermetische Filosofie, is ingebed in Religiewetenschappen. Mijn PhD is in Intellectuele Geschiedenis, dus ik zou me thuis voelen op een afdeling Geschiedenis, hoewel de meeste erg conservatief zijn... dat is ook het geval aan de UvA. Ik heb niet de indruk dat ze enthousiast zijn over mijn onderzoek naar de geschiedenis van alchemie, magie en kabbala. Ik denk dat ze de voorkeur geven aan de geschiedenis van de Amsterdamse riolering of iets wat net zo 'down to earth' is.

Maar je vroeg me of ik religieus ben. Mijn antwoord is: zeker niet op een conventionele manier. Ik groeide op in een Engels dorp, ging naar een Church of England school, zeer middelmatig, maar mijn grootvader was een volgeling van de Zweedse mysticus Swedenborg en mijn moeder zat in een filosofiegroep die de mysticus Gurdjieff bestudeerde. Als tiener raakte ik geïnteresseerd in het Tibetaans boeddhisme en bezocht ik een plaatselijk Tibetaans klooster in het Lake District, waar ik leerde mediteren en het hele concept van religie in twijfel trok.

Uiteindelijk studeerde ik Sanskriet, Tibetaanse en Indiase filosofie aan de School of Oriental and African Studies in Londen. Ik woonde in India en andere boeddhistische landen zoals Thailand en Japan, maar ik kon me nooit echt inleven als volgeling van een goeroe of meester. Ik waardeerde veel van de wijsheid, maar was ook sceptisch over aanspraken op waarheid, kennis en autoriteit... vooral gezien de status van vrouwen (dit was in de jaren '80). Dus toen ik naar Europa terugkeerde, bestudeerde ik esoterie, wat ik altijd al fascinerend had gevonden, maar waarvoor ik nooit de kans kreeg om te gaan studeren toen ik jonger was. Cursussen bestonden gewoonweg niet. Dat bevredigde me op andere niveaus. Ik vond dat het een spirituele dimensie had, het voelde individualistischer, ik voel me aangetrokken tot figuren die verder denken dan conventies, die hybriden zijn, die verschillende praktijken en tradities combineren. Ik houd van het onderzoek, maar geloof niet altijd wat zij geloofden. Ik zou mezelf omschrijven als agnostisch. Ik "weet het niet". Ik maak geen aanspraak op bevoorrechte kennis. Ik sta sceptisch tegenover de meeste religieuze leiders, maar ik ben niet zo zeker van mijn geloof dat ik zou zeggen dat iemand anders het verkeerd heeft wanneer die diens geloof volgt, zolang die anderen geen kwaad doet.

Ik hoop dat dit een niet te slap antwoord is, maar het is een begin (en we hebben elkaar nog niet echt ontmoet).

Mijn vraag aan jou: mijn nichtje heeft net haar kunstopleiding aan de Chelsea School of Art afgerond en is aan het beslissen wat ze nu gaat doen. Wat betekent kunstenaar zijn voor jou? Hoe is het de focus van je leven geworden?

Met vriendelijke groet,

Peter

11 oktober 2024

Hi Peter,

Bedankt voor je eerlijke en doortastende antwoord op mijn vraag. De achtergrond waarin je opgroeide is ook vrij onconventioneel. Ik heb nog niet eerder van Gurdjieff gehoord (ik lees er nu over). Het is interessant om te horen dat je onderzoek doet naar alchemie, magie en kabbala. Ik zou graag meer over dit onderwerp horen. Bijvoorbeeld wat je hebt ontdekt dat je is bijgebleven?

Het is heel toevallig om te kunnen vermelden dat ik vorige week een discussie had met twee vrienden van me over agnostisch zijn. Ik dacht dat ik atheïst was, maar dit klopte niet helemaal met mijn mening over goden en buitenaards leven.

Ik geef de voorkeur aan het concept dat wetenschap een bewegend besef van waarheid bevat (door nieuwe bevindingen verandert de 'waarheid'). Het is gemakkelijk om lege plekken op te vullen door een uitgesproken mening te hebben. Maar het is moeilijk om het open te laten. De angst om niets te weten kan overweldigend zijn, maar ik vind het spannend om te denken dat er meer zou kunnen zijn. Het is spannender om te fantaseren en me niet te laten beperken door mijn menselijk begrip van wat het zou kunnen zijn.

Wat maakt je nichtje? Ik ben benieuwd.

Voor het beantwoorden van je vraag wat kunstenaarschap voor mij betekent, verwijs ik ook naar mijn agnosticisme. Ik denk dat kunst kan gedijen omdat er geen afgebakend antwoord op bestaat, zoals een speeltuin zonder hek. Als ik op deze speelplaats als kunstenaar zou werken met regels, zou ik niet creatief kunnen zijn.

Ik begon met tekenen toen ik heel jong was. Andere hobby's had ik niet. Vooral omdat ons gezin arm was, maar verder vond ik het erg leuk om verhalen te vertellen en tekeningen te maken. Verhalen vertellen is wat ik nog steeds doe. De verhalen zijn gebaseerd op de religieuze erfenis van mijn ouders, de sekte waarin ik opgroeide en mijn eigen overtuigingen en fantasie. Mijn ouders maakten deel uit van een sekte die Malva heette. Ik ben opgevoed te midden van theorieën over buitenaardse wezens en parallelle werelden. Om het heft in eigen handen te nemen wilde ik mijn eigen verhaallijn bepalen.

Ik weet niet zeker of ik kunstenaar zou zijn geworden zonder deze achtergrond.

Heb je gehoord over het boek *De goden waren astronauten* van Erich von Däniken?

Ik hoor graag je reactie.

Hartelijks,

Fiona

9 november 2024

Hi Peter,

Ik hoop dat alles goed gaat. Zoals je al aangaf, word je opgeslokt door werk. Ik ben erg nieuwsgierig naar de teksten die je hebt geschreven en ik zou graag een van je seminars bijwonen.

Misschien kun je een stuk tekst delen?

Ik heb een tekstje over brood geschreven. Ik ben zelf niet echt een goede schrijver. Daarom ben ik beeldend kunstenaar geworden. Ik hoop dat je de tijd kunt vinden om een kijkje te nemen.

Ontmoet mijn nieuwe vrienden Agnus Deities! Deze zullen deel uitmaken van de tentoonstelling *Ankhmania* bij 1646:



En ontmoet mijn oudoom Jan Lutjenhuis in Tolkamer. Hij was bakker en bouwde een kerk van suikerklontjes. Voor de tentoonstelling zal ik deze namaken als eerbetoon aan mijn erfgoed.

Hoop van je te horen!

Hartelijks,

Fiona

Aanvaard mijn offer

De geur van brood is de aanleiding geweest om bakken op te nemen in het tonen van mijn werken. De geur herinnert me aan mijn kindertijd. In onze keuken bakten we brood en gebruikten dat voor Pasen en andere religieuze tradities.

We boetseerden het deeg in de vorm van kuikens of vlechten het in complexe structuren. Niet alleen thuis, maar ook op school werd ons geleerd hoe we het moesten maken. Brood bakken is troostend. Het doet me denken aan een veilig gevoel in een situatie waar alleen chaos was.

Mijn ouders leefden liever in een fictieve wereld dan in de echte wereld. Deze ontsnapping was gebaseerd op angst, psychose en geestelijke gezondheidsproblemen. Hun connectie lag in dat gedeelde wereldbeeld. Ik leefde lang in hun wereld. Zelfs nu betreed ik deze wereld opnieuw via mijn kunst. Voor zover het mogelijk is om er iets zinnigs over te zeggen. Mijn herinneringen aan mijn kindertijd zijn vaag, maar door het reconstrueren van brood bakken worden ze duidelijker.

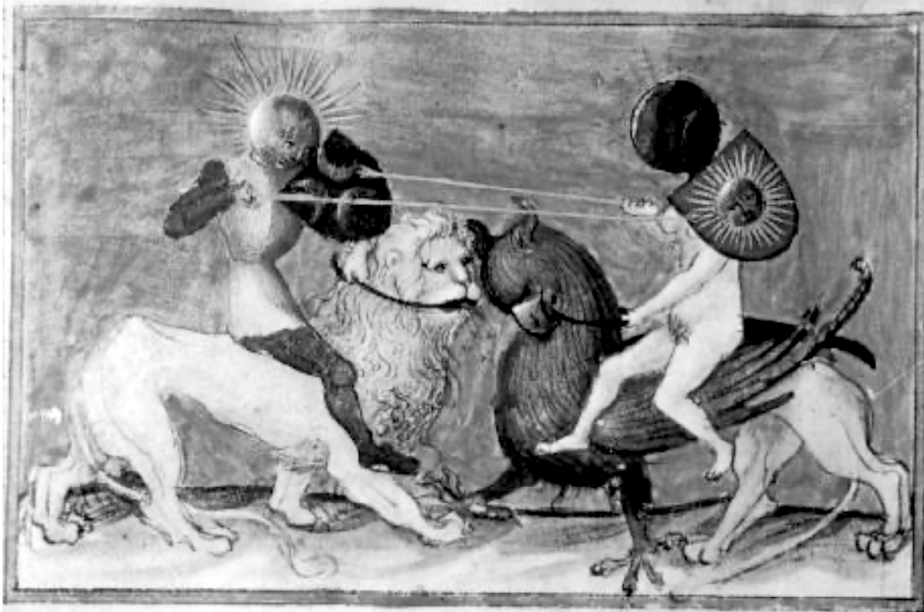
9 november 2024

Hi Fiona,

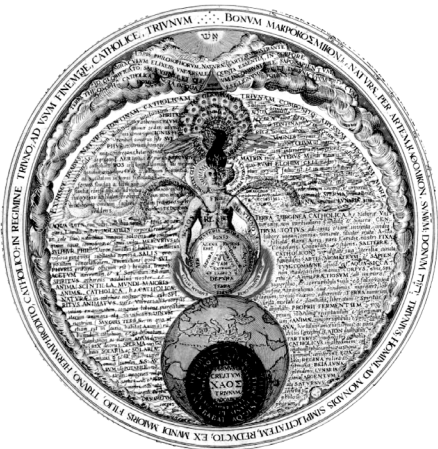
Bedankt voor je e-mails.

Onlangs was ik in Londen om een lezing te geven over mijn boek *Occult Decoding the Visual Culture of Mysticism, Magic & Divination*. Als academicus ben ik niet gewend om mijn werk te signeren, dus het was leuk om het publiek te ontmoeten en iets in hun exemplaar van het boek te schrijven. De lezing leek goed te gaan, ook al was de boekwinkel 19e eeuws en was er geen goede projector of scherm beschikbaar voor mijn presentatie. Sinds ik tiener ben kom ik in die winkel, dus het was leuk om daar een lezing te kunnen geven en positieve dingen over de plek te kunnen zeggen. Als je geïnteresseerd bent in mijn schrijven is hier een link naar mijn [academia.edu](http://uva.academia.edu/PeterForshaw/Books) pagina: uva.academia.edu/PeterForshaw/Books. Je kunt geen boeken downloaden, maar er zijn artikelen waarbij dat wel kan, sommige met afbeeldingen. Ik ben bezig met de laatste voorbereidingen voor de indexen van de vier academische delen over Heinrich Khunrath, mijn grootste obsessie van de afgelopen decennia. Het zal een opluchting zijn als de boeken gepubliceerd zijn en de last van mijn schouders is.

Ik ben zeer geïnteresseerd in hybride wezens, zoals androgynen en hermafrodieten, maar ook in hybride praktijken, zoals alchemisten die ook gebruik maken van astrologie of kabbala, dus ik ben zeer verheugd om kennis te maken met de grappige naam Agnus Deities! Dus in plaats van een christelijk "Lam Gods" heb je een polytheïstisch "Lam Gods" gecreëerd? Is dat een derde oog dat ik op hun voorhoofd zie? Ik ben ook gefascineerd door mythologische wezens zoals de Minotaurus, half mens en half stier. Ik heb zelfs een heel schattige vilten minotaurus die ik jaren geleden van mijn moeder heb gekregen.



Ik hou ook van griffioenen, zoals je ziet in Harry Potter, half leeuw en half adelaar. Er staat een mooie afbeelding in een 15e eeuwse alchemistisch manuscript, *Aurora Consurgens* (De Opkomende Dageraad), waarop de Zon en de Maan te zien zijn in een middeleeuws toernooi. Hij rijdt op een leeuw en zij op een griffioen. Zij symboliseren de twee ingrediënten van de middeleeuwse alchemistische Steen der Wijzen: het vurige, mannelijke zwavel en het waterige, vrouwelijke kwik. Bij verhitting verdampt kwik en stijgt het op in het alchemistische vat; daarom heeft de griffioen vleugels om de vluchtige aard van kwik weer te geven. Men geloofde dat vurige zwavel het kwik 'fixeerde', zodat het niet vervloog en zodoende de Steen gecreëerd werd.



Hier is de *Rebis* of Alchemistische Hermafrodit uit Heinrich Khunrath's *Amfitheater van de Eeuwige Wijsheid* (1595).

Oh, wat interessant om te horen dat je oudoom een bakker was. Mijn oma Hilda was banketbakker en maakte altijd fantastische taarten voor mijn verjaardag. Ze werd geboren in een redelijk welgestelde katholieke familie, maar werd uit de familie verbannen toen ze een romantische relatie kreeg met mijn grootvader, van wie ik al zei dat hij niet alleen protestant was, maar ook een volgeling van de Zweedse mysticus Swedenborg. Haar moeder gooide haar letterlijk het huis uit en sprak nooit meer met haar, zelfs niet op haar sterfbed! Ik vind zulke religieuze intolerantie afschuwelijk en ik vind het triest om te zien dat het tegenwoordig maar al te vaak in het nieuws komt.

Om antwoord te geven op je eerdere vragen: mijn nichtje Niamh houdt zich voornamelijk bezig met schilderen en tekenen, hoewel ze ook wat textielwerk heeft gedaan, met name experimenteren met weven. Ik zag haar toen ik in Londen was en vond het leuk om bij te praten. Ik heb ook eindelijk haar coole Franse vriend ontmoet, Basile, die jazzmuzikant en producer is. Ik ben zelden in Londen, dus dit was mijn eerste kans om ze allebei te zien. Ik heb ze uitgenodigd om me te komen bezoeken in Amsterdam (zolang ze het niet erg vinden om op een matras in de woonkamer te slapen). Een Nederlandse vriendin van me, Lisa, die de helft van de tijd in Florence woont, heeft een geweldig project met een aantal artistieke vrienden van haar: Magazine Club. Elke week maken ze samen een tijdschrift, steeds met een ander thema, en vervolgens laten ze het drukken en verkopen ze het in winkels in Florence. Ik zag op Instagram @hiphealthyhot dat ze nu ook distributie hebben in New York! Ik heb in Londen geluncht met twee redacteurs van Thames & Hudson en Magazine Club genoemd, in de hoop dat ze misschien geïnteresseerd zijn in een opdracht voor een boek.

Ik heb nog nooit van Malva gehoord. Is het Nederlands? Alternatieve religie en spiritualiteit is natuurlijk een interessant onderwerp op onze afdeling Religiewetenschappen. Ik verzamel tarotkaarten en heb er drie die bij een andere sekse groep hoorden, de Emin Society, die in de jaren '70 in Engeland ontstond maar daarna naar Nederland verhuisde. Deze groep was ook geïnteresseerd in buitenaardse wezens en andere werelden. Ik weet niet veel over hen, maar de kaarten zijn heel fascinerend. Ik ben uitgenodigd om een geïllustreerd boek over de tarot te schrijven, dus misschien neem ik er wel wat details over op in het boek. Wat Von Däniken betreft, ja, ik herinner me zijn boeken uit de jaren '70. Ik heb er toen nooit een gelezen omdat ik toen erg druk was met Tibetaans boeddhisme en Chinees taoïsme, maar een of twee studenten waren geïnteresseerd in zijn ideeën; zijn ideeën over Natuur en het Bovennatuurlijke kwamen gisteren zelfs kort ter sprake in de klas van de Research Master.

Ik heb gewerkt aan een index voor deel 2 van mijn academische boeken, *The Mage's Images* en nu is het tijd om te koken!

Met vriendelijke groet,

Peter

12 november 2024

Hi Peter!

Wauw, ik ben gefascineerd door het gevecht tussen de Zon en de Maan, die gedragen worden door mystieke wezens en aspecten van alchemie vertegenwoordigen! Dan hebben we iets gemeen, een liefde voor mystieke/hybride wezens. Ik heb net de film *The Ritual* gezien, waarin vier mannen verdwaald zijn in de bossen van Zweden en een halfgod tegenkomen (een afstammeling van Loki). De naam van het wezen is Moder. De beelden van dit wezen zijn adembenemend.

De reden dat ik geïnteresseerd ben in deze wezens is omdat mijn vader me veel verhalen vertelde over buitenaardse wezens op aarde. Hij vertelde me dat wanneer buitenaardse wezens op aarde verschijnen, we ze soms niet eens als zodanig kunnen herkennen. Bijvoorbeeld toen een buitenaards wezen van Venus naar de aarde kwam, konden ze alleen op de bodem van de zee zijn (vanwege de hoge druk onder water die gelijk is aan de hoge zwaartekracht op Venus). En ze verschijnen als een driehoek (dit heb ik niet verzonnen). Dus als kind keek ik overal naar met de gedachte: "Zou dat een buitenaards wezen kunnen zijn?"



Maak kennis met: The Watchers.

The Watchers zijn een zelfgemaakte verzameling houten poppen. Ik heb ze gebaseerd op een mix van Kokeshi poppen uit Japan en de beelden die je kunt vinden in graftombes in Egypte.

Het is geweldig dat je oma banketbakker was! Wat zullen die taarten heerlijk zijn geweest. Het spijt me te horen dat ze een moeilijk leven heeft gehad. Ik hoop dat ze troost kon vinden bij je opa en in het bakken. Ik heb nog nooit van Magazine Club gehoord, maar wat een fantastische manier om te creëren.

Malva is inderdaad Nederlands, het was gevestigd op verschillende plaatsen in Nederland, maar van 1989-1999 waren ze gevestigd in een boerderij in het zuiden. Slechts één krantenartikel in de jaren '90 gaat erover. Het was behoorlijk verborgen.



Leuk dat je tarot verzamelt! Ik verzamel kaarten die ik op straat vind (een voor een). Ik heb tot nu toe al 37 kaarten verzameld. Je kunt ook tarot doen met een gewoon kaartspel. Gisteren vond ik de 37e. Het was een ruiten aas. Het is een teken van geluk.

Bedankt voor de links naar je teksten.
Is het mogelijk om een van je lezingen bij te wonen? Dat zou ik leuk vinden.

Nog een fijne dag!
Hartelijks,

Fiona

16 november 2024

Beste Peter,

Heel erg bedankt voor je gedetailleerde antwoorden. Ik vond het geweldig om je inzichten, interesses en expertise te lezen.
Ik maakte geen grapje toen ik zei dat ik aan een van je lezingen wilde deelnemen. Ik ben je teksten aan het lezen en ik ben ontzettend onder de indruk.

Ter afsluiting: hier een foto van de kaarten die ik op straat heb gevonden.
Ik heb er 41 geteld.

Heel erg bedankt!

Ik hoop dat je een fijn weekend zult hebben en veel succes met al het werk.
Laat het me weten als je een lezing geeft in Nederland!

Hartelijks,

Fiona

